

ביקוש לעובדים בעסקים בבעלות ערבים סיכום המדדים העיקריים, שנים 2011 – 2014

שוקי הנדלס¹

המטרות העיקריות של סקר המעסיקים במגזר העסקי, בעסקים בבעלות ערבים, הן לשפר את ההיערכות בתחום אספקת כוח אדם מקצועי באמצעות אומדן הביקושים והתעסוקה במשלחי היד השונים בעסקים, בענפי המשק השונים ובאזורים השונים בארץ, כמו גם שיפור מערכי ההכשרה המקצועית והתאמתה לצרכים.

סקר העסקים בבעלות ערבים מתקיים במקביל לסקר העסקים הכללי במגזר העסקי של מינהל מחקר וכלכלה במשרד הכלכלה. אף שעסקים בבעלות ערבים נכללים בסקר הכללי, נמצא לנכון לאסוף מידע נוסף על ביקושים ותעסוקה מעסקים בבעלות ערבים, עקב החשיבות הרבה שהממשלה בכלל, ומשרד הכלכלה בפרט, מייחסים לאיסוף מידע בקרב מעסיקים אלה, זאת לאור הצרכים והקשיים שאיתם הם מתמודדים.

אוכלוסיית הסקר מקיפה כ-25 אלף עסקים ולא נכללים בו עסקים בבעלות ערבים בירושלים המזרחית. מדגם הסקר מקיף כ-900 עסקים הנבדקים אחת לרבעון, בסה"כ ארבע פעמים בשנה, והוא מתבצע באמצעות ראיונות טלפוניים עם בעלי העסקים, מנהלי כוח אדם או מנהלים אחרים שהוסמכו לכך. הסקר החל ברבעון הראשון של 2011 והוא מתבצע ברציפות (לפירוט נוסף ראה נספח 2).

---

¹ ד"ר שוקי הנדלס, מנהל תחום מעסיקים במינהל מחקר וכלכלה

הביקוש לעובדים במגזר העסקי, בעסקים בבעלות ערבים, כפי שנמדד במונחי משרות פנויות, עמד במוצע רב שנתי בשנים 2011-2014 על 9.2 אלף במוצע יומי (ראה לוח 1). בשנת 2012 מספר המשרות הפנויות היה הגבוה ביותר ועמד על 11.2 אלף, כאשר מספר המשרות פנויות ירד ל-8.8 אלף בשנת 2013 והמשיך לרדת עד ל-7.0 אלפים בשנת 2014. הירידה במספר המשרות הפנויות בקרב מעסיקים במגזר הערבי באה במקביל לעליה במספר היתרי העבודה בישראל שניתנו לערביי השטחים. מדובר בגידול של 2,000 עד 3,000 היתרים במהלך אותה התקופה ואולי יש בגידול זה הסבר חלקי לירידה לעיל.

בהבחנה על פי ענפי המשק, הביקוש הרב ביותר לעובדים, במוצע רב שנתי, היה בענפי הבנייה (4.8 אלף), ביקוש שהיווה 52% מכלל הביקוש לעובדים בשנים אלה. בהבחנה על פי גודל העסק, נמדדה ירידה לאורך זמן במספר המשרות הפנויות בעיקר בעסקים הזעירים והקטנים המעסיקים עד 19 עובדים.

בהבחנה על פי משלחי יד, הביקוש הרב ביותר לעובדים, במוצע יומי לשנים 2011-2014, היה למקצועות הבניין (3,617 עובדים), לעובדים מקצועיים בתעשייה (1,843 עובדים) ולעובדים בלתי מקצועיים (1,411 עובדים). הביקוש לעובדים אקדמאים (354 עובדים) ולמקצועות חופשיים וטכניים (221 עובדים) היה נמוך יותר.

מספר העובדים שנקלטו לעבודה במוצע חודשי על ידי עסקים בבעלות ערבים, בשנים 2011-2014, עמד על 3.5 אלף. בשנת 2012 מספר העובדים שנקלטו היה הגבוה ביותר ועמד על 3.9 אלף, כאשר הוא ירד מעט ל-3.6 אלף בשנת 2013 והמשיך לרדת עד ל-2.7 אלף בשנת 2014. בהבחנה על פי ענפי המשק, מספר העובדים הרב ביותר שנקלטו, במוצע רב שנתי, היה בענפי הבנייה (1.2 אלף), מספר שהיווה 34% מכלל העובדים שנקלטו. בשנת 2014 נרשמה ירידה במספר הנקלטים, בהשוואה לשנים קודמות, בענפי התעשייה, התחבורה, המידע והתקשורת, המסחר, האירוח והאוכל והשירותים המקצועיים.

מספר העובדים שנפלטו מהעבודה במוצע חודשי מעסקים בבעלות ערבים, בשנים 2011-2014, עמד על 4.5 אלף. בשנת 2011 מספר העובדים שנפלטו היה גבוה ועמד על 5.0 אלף, הוא ירד מעט ל-4.5 אלף בשנת 2012, שמר על רמה דומה בשנת 2013 (4.4 אלף) והמשיך לרדת עד ל-4.1 אלף בשנת 2014. בהבחנה על פי ענפי המשק, מספר העובדים הרב ביותר שנפלטו היה בענפי הבנייה (1.2 אלף), שיעור שהיווה 42% מכלל העובדים שנפלטו בשנים אלה.

מאזן התעסוקה (מספר האיושים פחות מספר הפליטות), היה שלילי לאורך כל התקופה שנבדקה ובמוצע רב שנתי, מאזן התעסוקה לחודש עמד על -1.1 אלף עובדים. בשנת 2011 מאזן התעסוקה השלילי היה גבוה ועמד על -1.3 אלף. בשנים 2012-2013 נרשמה ירידה במאזן התעסוקה השלילי והוא עמד על -0.7 בשנת 2012 ועל -0.8 בשנת 2013. בשנת 2014 השתנתה המגמה ונרשמה עלייה חדה במאזן התעסוקה השלילי שהגיע בשנה זו ל-1.4. במוצע חודשי. בהבחנה על פי ענפי המשק, נרשם במוצע רב שנתי מאזן תעסוקה שלילי בכל ענפי המשק, למעט בענפי החינוך והבריאות והרווחה שבהם מאזן התעסוקה הרב שנתי היה חיובי. מאזן התעסוקה השלילי היה גבוה בענפי הבנייה ובענפי התעשייה. מאזן תעסוקה שלילי, במוצע רב שנתי, אפיין את העסקים הקטנים שהעסיקו עד 19 עובדים, ובמיוחד את העסקים הזעירים שהעסיקו עד 4 עובדים.

מאזן הציפיות לשינוי בכוח-אדם (אחוז המעסיקים שצפו עליה במצבת כוח-האדם לקראת הרבעון הבא פחות אחוז הצופים שצפו ירידה), היה חיובי בממוצע רב שנתי ועמד על 9.4%, והוא היה חיובי בכל ארבע השנים שנבדקו, אך בשנת 2014 נרשמה הרעה ניכרת במאזן. ממאזן חיובי של 15% בשנת 2013 ירד המאזן ל-1.5% בלבד בשנת 2014.

מאזן הציפיות לשינוי בהכנסות (אחוז המעסיקים שצפו עליה בהכנסות לקראת הרבעון הבא פחות אחוז המעסיקים שצפו ירידה), היה חיובי, בממוצע רב שנתי, ועמד על 9.4%. כלומר, שיעור המעסיקים שציפו לגידול בהכנסות לקראת הרבעון הבא היה גבוה ב-9% משיעור המעסיקים שציפו לירידה. מאזן הציפיות לשינוי בהכנסות היה חיובי בשלוש השנים הראשונות למעקב: 2011-2013. המגמה השתנתה בשנת 2014 שבה נרשם מאזן ציפיות שלילי לשינוי בהכנסות של -6.4%.

לוח 1: ריכוז עיקרי הממצאים

ממוצע 2014-2011	2014	2013	2012	2011	
9,225	6,954	8,822	11,220	9,904	משרות פנויות
3,461	2,730	3,563	3,859	3,690	נקלטים
4,514	4,145	4,366	4,522	5,024	נפלטים
-1,054	-1,415	-803	-663	-1,334	מאזן תעסוקה ¹
7,975	6,876	7,929	8,380	8,713	מחזור תעסוקה ²
10.2%	8.2%	11.6%	7.2%	14.1%	מאזן המצב הכלכלי של העסק ³
11.5%	1.5%	15.2%	10.5%	18.8%	מאזן ציפיות לשינוי במצבת כוח אדם ⁴
9.4%	-6.4%	14.1%	9.1%	20.7%	מאזן ציפיות לשינוי בהכנסות ⁴
64.5	66.1	63.3	64.3	65.0	משרות פנויות בכלל המשק ⁵
10.4	7.3	10.0	12.9	11.4	שיעור משרות פנויות בעסקים בבעלות ערבים מכלל המשרות הפנויות ⁶

(1) אינשי משרות פחות פליטות עובדים (2) אינשי משרות ועוד פליטות עובדים (3) אחוז המדווחים על מצב כלכלי טוב פחות אחוז המדווחים על מצב כלכלי לא טוב (4) אחוז הצופים עליה במצבת כוח-האדם או בהכנסות לקראת הרבעון הבא פחות אחוז הצופים ירידה (5) נתוני הלמ"ס בכלל המשק ללא חקלאות וללא עסקים המעסיקים עד 4 עובדים (6) ללא חקלאות וללא עסקים המעסיקים עד 4 עובדים

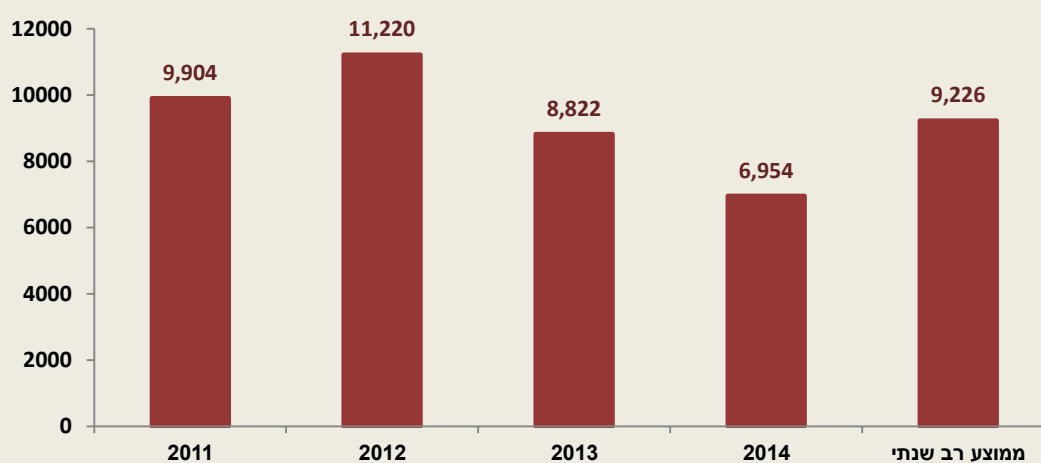
מספר המשרות הפנויות שהציעו מעסיקים ערבים, בממוצע רב שנתי בשנים 2011-2014, עמד על 9.2 אלף בממוצע יומי. בשנת 2012 מספר המשרות הפנויות היה הגבוה ביותר ועמד על 11.2 אלף, כאשר מספר המשרות פנויות ירד ל-8.8 אלף בשנת 2013 והמשיך לרדת עד ל-7.0 אלף בשנת 2014. קשה להעריך בשלב הנוכחי האם מדובר במגמה קבועה של ירידה בביקושים לעובדים בקרב עסקים בבעלות ערבים וחשוב להמשיך ולעקוב אחר הביקוש לעובדים בעסקים בבעלות ערבים.

שעור המשרות הפנויות שהציעו עסקים בבעלות ערבים, מכלל המשרות הפנויות במשק על פי נתוני הלמ"ס (ללא עסקים המעסיקים עד 4 עובדים וללא עסקים בענפי החקלאות) עמד בממוצע רב שנתי על כ-10% בממוצע יומי. בשנת 2012 נמדד השעור הגבוה ביותר (13%), שעור שירד ל-10% בשנת 2013 והמשיך וירד עד 7% בשנת 2014.

בסה"כ, מצביעים הנתונים על הרעה לאורך זמן, במיוחד בשנת 2014, ברוב מדדי התעסוקה שנבדקו: מספר המשרות הפנויות, מספר הנקלטים לעבודה, מאזן התעסוקה ומדדי הציפיות לשינויים בכוח אדם ובהכנסות לקראת הרבעון הבא. חשוב לציין, כי מנתונים ראשוניים עולה שמגמת ההרעה במדדי התעסוקה המשיכה גם במחצית הראשונה של שנת 2015.

ניתן להניח שמגמת ההרעה במדדי התעסוקה שהסתמנה בשנת 2014 קשורה, לפחות בחלקה, במבצע "צוק איתן" שהגביר את החסמים שאיתם מתמודדים העסקים בבעלות ערבים. יתכן שלמבצע, כמו גם לאירועים הביטחוניים שהתרחשו בשנת 2015, וביתר שאת ברבעון השלישי של השנה, תהיה השלכה עתידית על מערכת קשרי הגומלין בין המגזר היהודי והערבי.

תרשים 1: מספר משרות פנויות בעסקים בבעלות ערבים בממוצע יומי בשנים 2011-2014

מקור: מינהל מחקר וכלכלה, משרד הכלכלה והתעשייה

ענפי המשק - בניתוח הנתונים נעשתה הבחנה בין עשר קבוצות של ענפים: חקלאות (4% מהעסקים), תעשייה (15%), בנייה (29%), מסחר (27%), תחבורה (8%), אירוח ואוכל (3%), מידע, תקשורת ופיננסיים (2%), שירותים מקצועיים (7%), ניהול ותמיכה (2%), וחינוך, בריאות ורווחה (3%) (ראה לוח 1 בנספח 1).

הביקוש הרב ביותר לעובדים, במוצע רב שנתי, היה בענפי הבנייה (4.8 אלף), ביקוש שהיווה 52% מכלל הביקוש לעובדים בשנים אלה (ראה לוח 3 בנספח 1). ביקוש גבוה יחסית אפיין גם את ענפי התעשייה (1.2 אלף) ואת ענפי המסחר (0.9 אלף). ביקושים נמוכים לעובדים נמצאו בענפי המידע והתקשורת, בענפי האירוח והאוכל ובענפי הניהול והתמיכה.

בבדיקה לאורך זמן, מספר המשרות הפנויות בשנת 2014 היה נמוך ברוב הענפים מזה שנמדד בשנת 2012, למעט בענפי המסחר ובענפי החינוך, הבריאות והרווחה שבהם, בשנת 2014, מספר המשרות הפנויות היה גבוה ביחס לכל שלוש השנים הקודמות. בענפי התעשייה נרשמה יציבות לאורך זמן ומספר המשרות הפנויות בשנת 2014 היה דומה לזה שנרשם בשנים קודמות. ענפים שהתאפיינו בירידה ניכרת במספר המשרות הפנויות בשנת 2014, בהשוואה לשנים קודמות, היו ענפי הבנייה, ענפי הניהול והתמיכה, ענפי האירוח והאוכל והשירותים המקצועיים.

האזור הגיאוגרפי - ההבחנה על פי אזורים הייתה בין אזור הצפון (מחוזות צפון וחיפה), אזור המרכז (מחוזות מרכז ותל אביב), אזור הדרום (מחוז דרום) והערים המעורבות (תל אביב, חיפה, רמלה, לוד, עכו ונצרת עילית) והישובים היהודים. עסקים בבעלות ערבים בירושלים המזרחית לא נכללו במדגם. 76% מהעסקים היו עסקים באזור הצפון, 14% מאזור המרכז ו-5% בכל אחד משני האזורים - מחוז דרום וערים מעורבות וישובים יהודים (ראה לוח 1 בנספח 1)

כצפוי, רוב הביקוש לעובדים התרכז באזור הצפון (6.4 אלף במוצע רב שנתי), שעור שהיווה 74% מכלל הביקוש לעובדים והיה דומה לחלקו של אזור זה באוכלוסיית העסקים (ראה לוח 10 בנספח 1). 1.4 אלף מהמשרות הפנויות הוצעו על ידי עסקים הממוקמים באזור המרכז (15% מהמשרות הפנויות), 0.8 אלף היו באזור הדרום (9% מהמשרות הפנויות) ו-0.7 אלף בערים המעורבות (8% מהמשרות הפנויות). בבדיקה לאורך זמן, נמדדה בשנת 2014, בהשוואה לשנה הקודמת, ירידה במספר המשרות הפנויות באזור הצפון ובערים המעורבות.

גודל העסק - בהבחנה על פי מספר המועסקים, נמצא כי 68% מהעסקים היו עסקים זעירים שהעסיקו עד 4 עובדים, 18% היו עסקים קטנים שהעסיקו בין 5 ל-9 עובדים, 8% היו עסקים קטנים-בינוניים שהעסיקו בין 10 ל-19 עובדים, 4% היו עסקים בינוניים שהעסיקו בין 20 ל-49 עובדים ו-1% היו עסקים גדולים שהעסיקו 50 עובדים ויותר (ראה לוח 1 בנספח 1).

2.3 אלף מהמשרות הפנויות הוצעו על ידי העסקים הזעירים שהעסיקו עד 4 עובדים (25% מהמשרות הפנויות), 2.5 אלף מהן היו בעסקים הקטנים שהעסיקו 5-9 עובדים (27% מהמשרות הפנויות), 1.9 אלף היו בעסקים הקטנים-בינוניים שהעסיקו 10-19 עובדים (21% מהמשרות הפנויות), 1.5 אלף היו בעסקים הבינוניים שהעסיקו 20-49 עובדים (16% מהמשרות הפנויות) ו-1 אלף היו בעסקים הגדולים שהעסיקו 50 עובדים ויותר (11% מהמשרות הפנויות) (ראה לוח 10 בנספח 1).

בבדיקה לאורך זמן, נמדדה ירידה במספר המשרות הפנויות בכל קבוצות הגודל, במיוחד בעסקים הזעירים והקטנים שהעסיקו עד 19 עובדים.

2. עובדים שנקלטו

מספר העובדים שנקלטו בממוצע חודשי על ידי מעסיקים ערבים, בממוצע רב שנתי בשנים 2011-2014, עמד על 3.5 אלף (ראה תרשים 2). בשנת 2012 מספר העובדים שנקלטו היה הגבוה ביותר ועמד על 3.9 אלף, כאשר המספר ירד מעט ל-3.6 אלף בשנת 2013 והמשיך לרדת עד ל-2.7 אלף בשנת 2014. קשה להעריך בשלב הנוכחי האם מדובר במגמה קבועה של ירידה במספר העובדים שנקלטו על ידי מעסיקים בעסקים בבעלות ערבים, בדומה למגמה שנמצאה בהיקף המשרות הפנויות, וחשוב להמשיך ולעקוב אחר ההתפתחויות.

ענפי המשק - בממוצע חודשי, מספר העובדים הרב ביותר שנקלטו, בממוצע רב שנתי, היה בענפי הבנייה (1.2 אלף), מספר שהיווה 34% מכלל העובדים שנקלטו בשנים אלה (ראה לוח 3 בנספח 1). מספר רב יחסית של 0.6 אלף עובדים נקלטו בענפי המסחר (17%) ו-0.5 אלף נקלטו בענפי התעשייה (14%).

בבדיקה לאורך זמן, נמדדה ירידה רציפה במספר העובדים שנקלטו בענפי התעשייה, בענפי התחבורה ובענפי המידע והתקשורת. בשלוש קבוצות של ענפים נוספים: ענפי המסחר, ענפי האירוח והאוכל וענפי השירותים המקצועיים, הירידה לא הייתה רציפה, אך מספר העובדים שנקלטו בשנים 2013-2014 היה קטן במידה ניכרת ממספרם של הנקלטים בשנתיים הקודמות. בענפים האחרים לא נרשמה מגמה ברורה לאורך זמן.

האזור הגיאוגרפי - כצפוי, רוב העובדים שנקלטו (74%) היו באזור הצפון שבו מרוכזים רוב העסקים בבעלות ערבית (ראה לוח 11 בנספח 1). שאר הנקלטים התפלגו בין 11% באזור המרכז, 6% באזור הדרום ו-8% בערים המעורבות ובישובים יהודים.

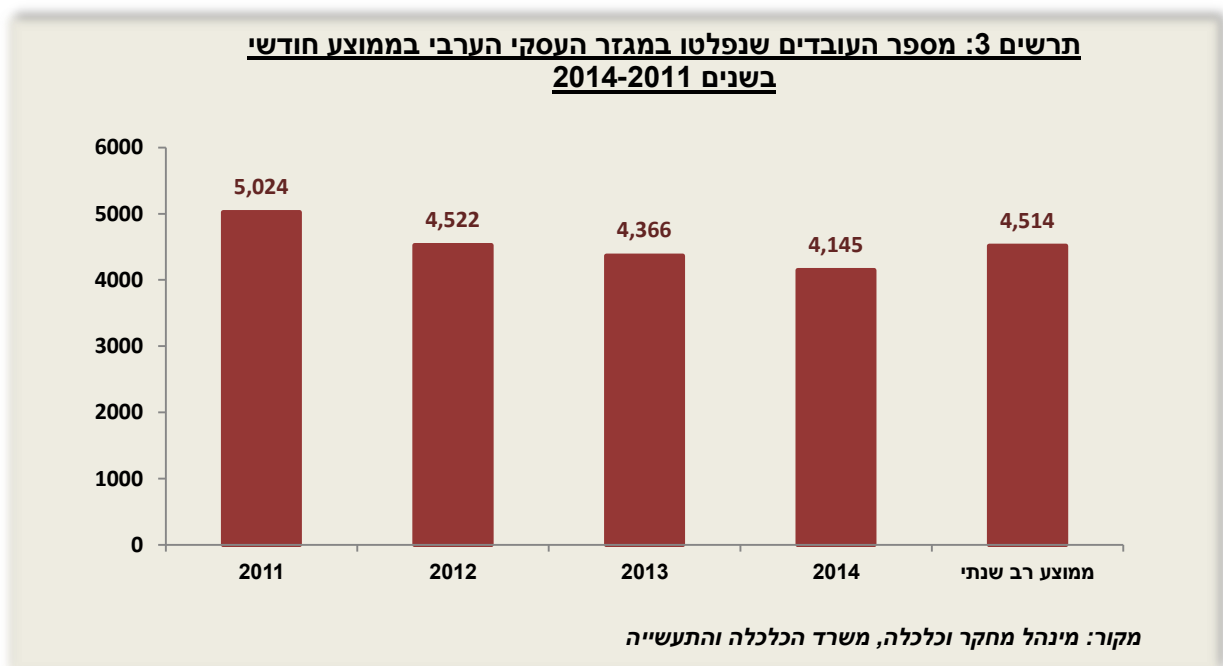
בבדיקה לאורך זמן, בכל האזורים נרשמה ירידה במספר העובדים שנקלטו בשנת 2014, בהשוואה לשנים קודמות.

גודל העסק - העובדים שנקלטו התפלגו בין כל קבוצות הגודל כאשר בעסקים הקטנים שהעסיקו 5-9 עובדים נקלטו 0.9 אלף עובדים בממוצע חודשי ב-4 השנים שנבדקו, בעוד בעסקים הגדולים, שהעסיקו 50 עובדים ויותר, נקלטו 0.4 אלף עובדים (ראה לוח 11 בנספח 1).

בבדיקה לאורך זמן, בכל קבוצות הגודל נרשמה ירידה במספר העובדים שנקלטו, בהשוואה לשנים קודמות.

3. עובדים שנפלטו

מספר העובדים שנפלטו בממוצע חודשי מעסקים בבעלות ערבים, בשנים 2011-2014, עמד על 4.5 אלף (ראה תרשים 3). בשנת 2011 מספר העובדים שנקלטו היה הגבוה ביותר ועמד על 5.0 אלף, כאשר הוא ירד מעט ל-4.5 אלף בשנת 2013, שמר על רמה דומה בשנת 2013 (4.4 אלף) והמשיך לרדת עד ל-4.1 אלף בשנת 2014.

ענפי המשק - בממוצע רב שנתי, מספר העובדים הרב ביותר שנפלטו היה בענפי הבנייה (1.2 אלף), מספר שהיווה 42% מכלל העובדים שנפלטו בשנים אלה (ראה לוח 4 בנספח 1). מספר רב יחסית של 0.7 אלף עובדים נפלטו מעסקים בענפי המסחר ומספר דומה נפלטו מענפי התעשייה (16% מכלל הנפלטים בכל אחת מקבוצות ענפים אלה).

בבדיקה לאורך זמן, לא נמצאו מגמות של שינוי במספר הנפלטים בהבחנה על פי ענפי המשק.

האזור הגיאוגרפי - כצפוי רוב העובדים שנפלטו בממוצע רב שנתי (78%) היו באזור הצפון שבו מרוכזים רוב העסקים בבעלות ערבית (ראה לוח 12 בנספח 1). שאר הנפלטים התפלגו בין 10% באזור המרכז, 6% באזור הדרום ו-6% בערים המעורבות ובישובים היהודים.

בבדיקה לאורך זמן, בכל האזורים נרשמה ירידה במספר העובדים שנקלטו בשנת 2014, בהשוואה לשנים קודמות.

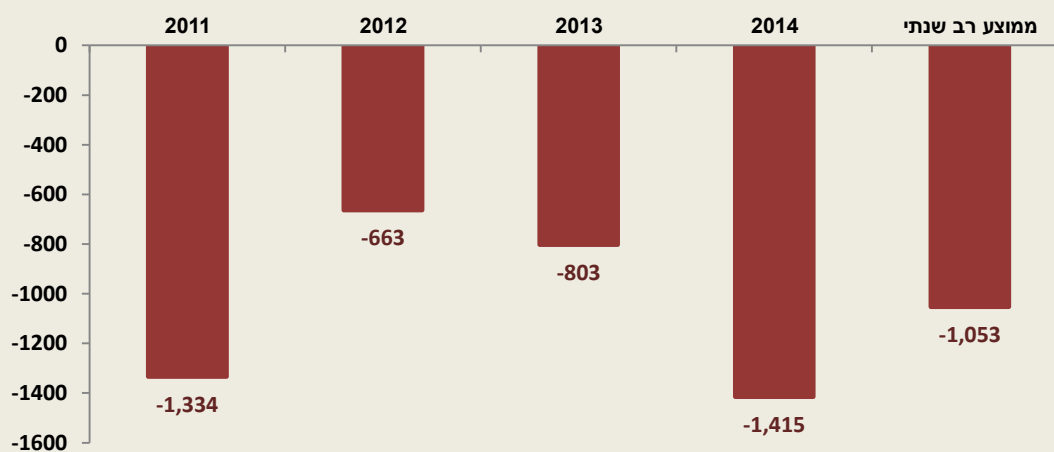
גודל העסק - בהבחנה על פי מספר המועסקים, 38% מהעובדים נפלטו מעסקים זעירים שהעסיקו עד 4 עובדים ו-24% נפלטו מהעסקים קטנים שהעסיקו 5-9 עובדים (ראה לוח 12 בנספח 1). מהעסקים הקטנים-בינוניים, שהעסיקו 10-19 עובדים, נפלטו 18% מהעובדים, מעסקים בינוניים שהעסיקו 20-49 עובדים נפלטו 13% מכלל הנפלטים ומהעסקים הגדולים שהעסיקו 50 עובדים ויותר נפלטו 7% מכלל הנפלטים.

בבדיקה לאורך זמן, נרשמה מגמה של ירידה במספר הנפלטים בשנים 2013-2014 בהשוואה לשנתיים הקודמות, בעסקים הקטנים המעסיקים 5-9 עובדים ובעסקים הבינוניים והגדולים שהעסיקו 20 עובדים ויותר.

4. מאזן התעסוקה

מאזן התעסוקה (מספר האיושים פחות מספר הפליטות), היה שלילי לאורך כל התקופה שנבדקה ובממוצע רב שנתי, מאזן התעסוקה לחודש עמד על -1.1 אלף עובדים (ראה תרשים 4). בשנת 2011 מאזן התעסוקה השלילי היה גבוה ועמד על -1.3 אלף. בשנים 2012-2013 נרשמה ירידה במאזן התעסוקה השלילי והוא עמד על -0.7 בשנת 2012 ועל -0.8 בשנת 2013. בשנת 2014 השתנתה המגמה ונרשמה עלייה חדה במאזן התעסוקה השלילי שהגיע בשנה זו ל-1.4- בממוצע חודשי.

תרשים 4: מאזן התעסוקה במגזר העסקי הערבי, בממוצע חודשי בשנים 2011-2014

1) מאזן התעסוקה = מספר העובדים שנקלטו פחות מספר העובדים שנפלטו
מקור: מינהל מחקר וכלכלה, משרד הכלכלה והתעשייה

בכל ענפי המשק, למעט בענפי החינוך והבריאות והרווחה שבהם מאזן התעסוקה הרב שנתי היה חיובי (ראה לוח 6 בנספח 1). מאזן התעסוקה השלילי היה גבוה בענפי הבנייה ובענפי התעשייה.

בבדיקה לאורך זמן, לא נמצאו מגמות של שינוי במאזן התעסוקה בהבחנה על פי ענפי המשק.

האזור הגיאוגרפי - מאזן תעסוקה שלילי גבוה, בממוצע רב שנתי, אפיין את אזור הצפון, שבו מרוכזים רוב העסקים בבעלות ערבים, ואת אזור הדרום (ראה לוח 13 בנספח 1). בערים המעורבות מאזן התעסוקה, בממוצע רב שנתי, היה כמעט מאוזן.

בניתוח לאורך זמן, נרשמה בשנת 2014 עלייה במאזן התעסוקה השלילי באזורי הצפון, המרכז ובערים המעורבות.

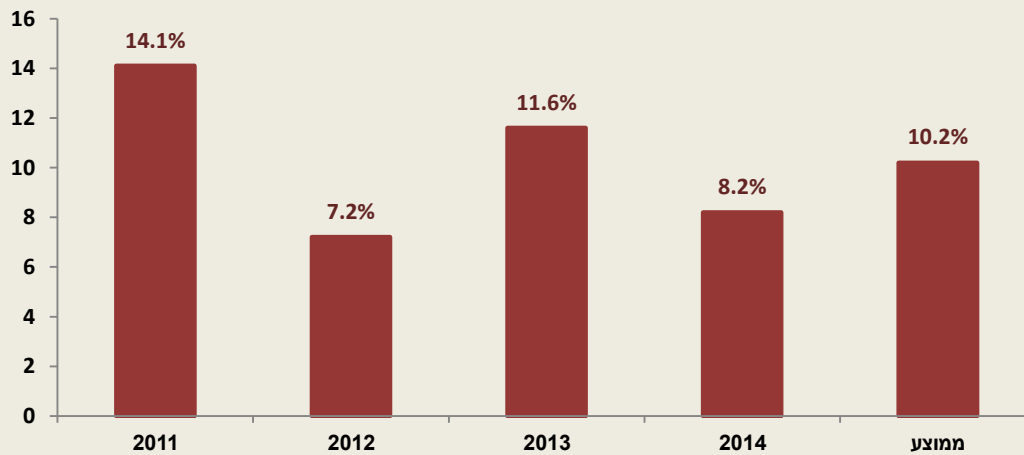
גודל העסק - מאזן תעסוקה שלילי, בממוצע רב שנתי, אפיין את העסקים הקטנים שהעסיקו עד 19 עובדים (ראה לוח 13 בנספח 1). מאזן התעסוקה היה שלילי במיוחד בעסקים הזעירים שהעסיקו עד 4 עובדים. בעסקים הבינוניים והגדולים, שהעסיקו 20 עובדים ויותר, מאזן התעסוקה בממוצע רב שנתי, היה חיובי.

בבדיקה לאורך זמן, נמצא מאזן תעסוקה שלילי בעסקים הזעירים והקטנים בכל ארבע השנים שנבדקו, ונמצא מאזן תעסוקה חיובי, לאורך כל התקופה שנבדקה, בעסקים הבינוניים והגדולים. בענפים הקטנים-בינוניים, שהעסיקו 10-19 עובדים, מאזן התעסוקה היה חיובי בשנת 2013 ושלילי בשנים האחרות.

5. מאזן המצב הכלכלי של המפעלים

בהערכת המצב הכלכלי של העסקים נרשמו שינויים בהערכות לאורך זמן והמגמה לא הייתה יציבה, אך בכל השנים שנבדקו, מאזן המצב הכלכלי היה חיובי, כלומר, שיעור המעסיקים שדיווחו על מצב כלכלי טוב היה גבוה מהשעור שדיווחו על מצב לא טוב (ראה תרשים 7). בשנת 2011 המאזן עמד על 14%, השעור ירד ל-7% בשנת 2012, עלה ל-12% בשנת 2013 וירד שוב ל-8% בשנת 2014.

תרשים 5: מאזן המצב הכלכלי של המפעלים בשנים 2011-2014

1) מאזן התעסוקה = אחוז המדווחים על מצב כלכלי טוב פחות אחוז המדווחים על מצב כלכלי לא טוב
מקור: מינהל מחקר וכלכלה, משרד הכלכלה

ענפי המשק - בהבחנה על פי ענפי המשק, נרשם בממוצע רב שנתי בשנים 2011-2014 מאזן מצב כלכלי חיובי ברוב ענפי המשק, למעט בענפי החקלאות ובאירוח ואוכל ובידור וספורט. (ראה לוח 9 בנספח 1). המאזן היה חיובי במיוחד בענפי השירותים המקצועיים, ענפי החינוך, הבריאות והרווחה וענפי המידע והתקשורת.

האזור הגיאוגרפי - בהבחנה לפי אזורים גיאוגרפיים נרשם, בממוצע רב שנתי, מאזן מצב כלכלי חיובי בערים המעורבות ובאזורי הצפון והמרכז ומאזן שלילי נרשם באזור הדרום. המאזן השלילי באזור הדרום בא לידי ביטוי בעיקר בשנים 2011-2012 (ראה לוח 16 בנספח 1).

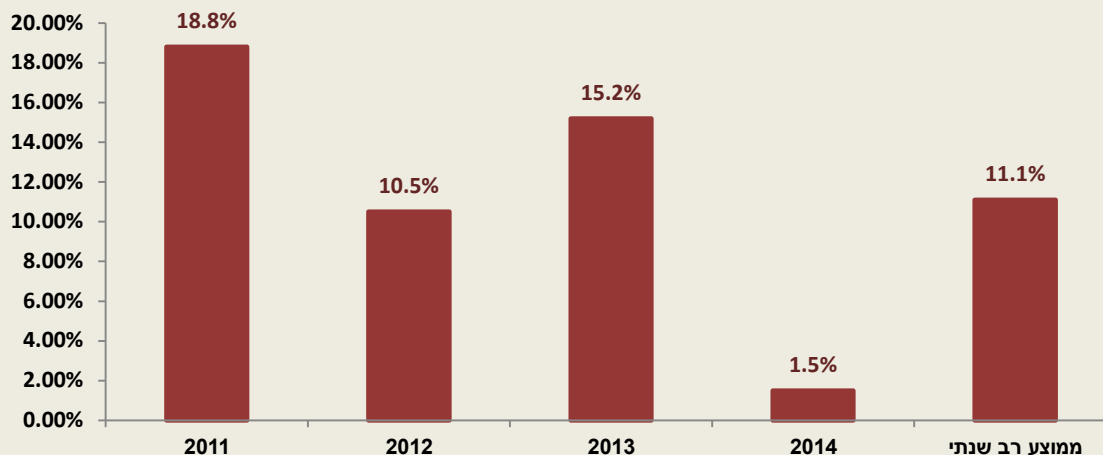
גודל העסק - בהבחנה לפי מספר המועסקים בעסק נרשם, בממוצע רב שנתי בשנים 2011-2014, מאזן חיובי במצב הכלכלי ברוב קבוצות הגודל, למעט בעסקים הזעירים המעסיקים עד 4 עובדים שבהם המאזן היה שלילי. בסה"כ נרשם קשר רציף בין גודל העסק לבין הערכת המצב הכלכלי כאשר עם הגידול במספר המועסקים, הערכת המצב הכלכלי של העסק הייתה חיובית יותר (ראה לוח 16 בנספח 1).

6. ציפיות לשינויים בכוח אדם

מאזן הציפיות לשינוי בכוח-אדם (אחוז המעסיקים שצפו עליה במצבת כוח-האדם לקראת הרבעון הבא פחות אחוז הצופים שצפו ירידה), היה חיובי, בממוצע רב שנתי, ועמד על 9.4%. כלומר, שיעור המעסיקים שציפו לגידול במצבת כוח האדם היה גבוה ב-9% מהשעור שציפו לירידה (ראה תרשים 5). מאזן הציפיות

לשינוי בכוח אדם היה חיובי בכל ארבע השנים שנבדקו, אך בשנת 2014 נרשמה הרעה ניכרת במאזן. ממאזן חיובי של 15% בשנת 2013 ירד המאזן ל-1.5% בלבד בשנת 2014.

תרשים 6: מאזן הציפיות לשינויים בכוח אדם לקראת הרבעון הבא, בשנים 2011-2014

מקור: מינהל מחקר וכלכלה, משרד הכלכלה והתעשייה

ענפי המשק - בהבחנה על פי ענפי המשק, נרשם בממוצע רב שנתי, בשנים 2011-2014, מאזן ציפיות חיובי לשינוי במצבת כוח אדם בכל ענפי המשק (ראה לוח 7 בנספח 1). מאזן ציפיות חיובי גבוה, בממוצע רב שנתי, אפיין את ענפי השירותים המקצועיים (22%), את ענפי הניהול והתמיכה (19%) ואת ענפי הבנייה (18%). מאזן ציפיות חיובי נמוך יחסית, לשינוי במצבת כוח אדם, נמצא בענפי המסחר (4%).

בניתוח לאורך זמן, נמדדה בשנת 2014 ירידה במדד הציפיות לשינוי במצבת כוח האדם בכל ענפי המשק. בענפי התעשייה, ענפי המסחר, ענפי האירוח והאוכל וענפי השירותים המקצועיים, מאזן הציפיות לשינוי בכוח אדם היה בשנה זו שלילי.

האזור הגיאוגרפי - בהבחנה לפי אזורים גיאוגרפיים, נרשם בכל האזורים, בממוצע רב שנתי לאורך השנים 2011-2014, מאזן ציפיות חיובי לשינוי במצבת כוח האדם (ראה לוח 14 בנספח 1).

בניתוח לאורך זמן, נמדדה בשנת 2014 ירידה, במדד הציפיות לשינוי במצבת כוח האדם, בכל האזורים הגיאוגרפיים.

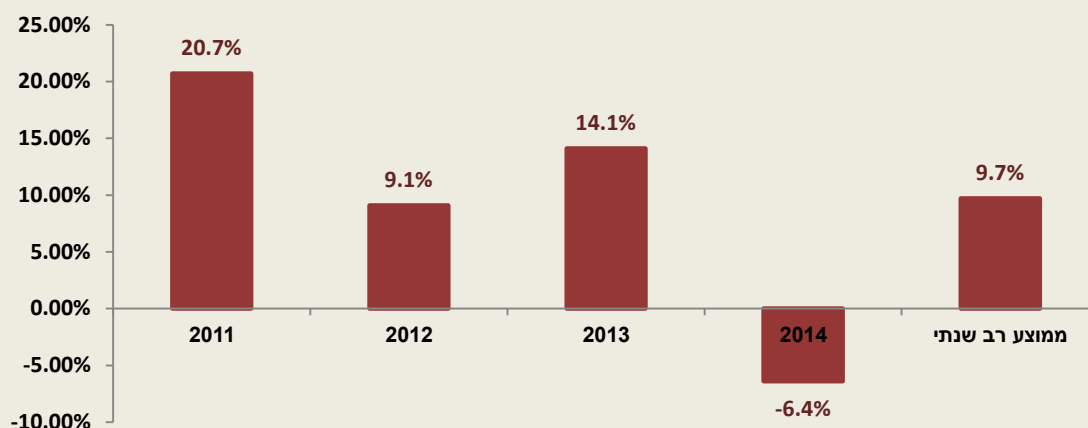
גודל העסק - בהבחנה לפי מספר המועסקים בעסק נרשם, בממוצע רב שנתי, מאזן שינוי חיובי בכוח האדם בכל קבוצות הגודל. מאזן הציפיות לשינוי במצבת כוח האדם היה חיובי יותר בעסקים הבינוניים והגדולים שבהם הועסקו 20 עובדים ויותר, בהשוואה לעסקים הקטנים יותר, אף שגם בעסקים הקטנים מאזן התעסוקה היה חיובי (ראה לוח 14 בנספח 1).

בניתוח לאורך זמן, נמדדה בשנת 2014 ירידה ניכרת במדד הציפיות לשינוי במצבת כוח האדם, בהשוואה לשנים קודמות, בכל קבוצות הגודל, למעט בעסקים הגדולים שהעסיקו 50 עובדים ויותר שבהם כמעט ולא נרשמה ירידה בציפיות לשינוי בכוח אדם בשנת 2014, בהשוואה לשנת 2013.

7. ציפיות לשינויים בהכנסות

מאזן הציפיות לשינוי בהכנסות (אחוז המעסיקים שצפו עליה בהכנסות לקראת הרבעון הבא פחות האחוז שצפו ירידה), היה חיובי, בממוצע רב שנתי, ועמד על 9.7%. כלומר, שיעור המעסיקים שציפו לגידול בהכנסות לקראת הרבעון הבא היה גבוה ב-10% משעור שציפו לירידה (ראה תרשים 7). מאזן הציפיות לשינוי בהכנסות היה חיובי בשלוש השנים הראשונות למעקב- 2011-2013. המגמה השתנתה בשנת 2014 שבה נרשם מאזן ציפיות שלילי לשינוי בהכנסות של -6.4%.

תרשים 7: מאזן הציפיות לשינויים בהכנסות לקראת הרבעון הבא, בשנים 2011-2014

מקור: מינהל מחקר וכלכלה, משרד הכלכלה והתעשייה

ענפי המשק- בהבחנה על פי ענפי המשק, נרשם בממוצע רב שנתי בשנים 2011-2014 מאזן ציפיות לשינוי חיובי בהכנסות ברוב ענפי המשק, למעט בענפי האירוח והאוכל וענפי המידע והתקשורת שבהם מאזן הציפיות הרב שנתי לשינוי בהכנסות היה שלילי (ראה לוח 8 בנספח 1). מאזן ציפיות חיובי גבוה לשינוי בהכנסות, בממוצע רב שנתי, אפיין את ענפי השירותים המקצועיים (26%) ואת ענפי החינוך, הבריאות והרווחה (19%), ומאזן ציפיות חיובי נמוך, יחסית לשינוי בהכנסות, נמצא בענפי המסחר (4%). בניתוח לאורך זמן, נמדדה בשנת 2014 ירידה במדד הציפיות לשינוי בהכנסות בכל ענפי המשק.

האזור הגיאוגרפי- בהבחנה לפי אזורים גיאוגרפיים, נרשם בכל האזורים, בממוצע רב שנתי, מאזן ציפיות חיובי לשינוי בהכנסות. מאזן ציפיות חיובי רב שנתי לשינוי בהכנסות אפיין בעיקר את אזור המרכז ואת הערים המעורבות ופחות את אזורי הצפון והדרום, אף שגם באזורים אלה מאזן הציפיות הרב שנתי לשינוי בהכנסות היה חיובי (ראה לוח 15 בנספח 1).

בניתוח לאורך זמן, נמדדה בשנת 2014 ירידה במדד הציפיות לשינוי בהכנסות, בכל האזורים הגיאוגרפיים.

גודל העסק - בהבחנה לפי מספר המועסקים בעסק נרשם, בממוצע רב שנתי בשנים 2011-2014, מאזן חיובי לציפיות לשינוי בהכנסות בכל קבוצות הגודל. מאזן הציפיות לשינוי בהכנסות היה חיובי יותר בעסקים הבינוניים והגדולים שבהם הועסקו 20 עובדים ויותר, והיה נמוך בעסקים הזעירים שהעסיקו עד 4 עובדים (ראה לוח 15 בנספח 1).

בניתוח לאורך זמן, נמדדה בשנת 2014 ירידה ניכרת במדד הציפיות לשינוי בהכנסות, בהשוואה לשנים קודמות, בכל קבוצות הגודל, למעט בעסקים הגדולים שהעסיקו 50 עובדים ויותר שבהם כמעט ולא נרשמה ירידה בציפיות לשינוי בהכנסות בשנת 2014, בהשוואה לשנה קודמת.

8. משרות פנויות לפי משלחי יד

הביקוש למנהלים ולעובדים אקדמאים בממוצע יומי עמד על 354 עובדים בממוצע רב שנתי. נמצאו הבדלים בביקוש לעובדים אקדמאים לאורך השנים שנבדקו, אך לא נמצאה מגמה של שינוי לאורך זמן. מכלל משלחי היד האקדמאים, הביקוש הרב ביותר היה למהנדסי חשמל ולרופאים (ראה לוח 2). הביקוש למקצועות חופשיים וטכניים בממוצע יומי עמד על 221 עובדים בממוצע רב שנתי. נמצאו הבדלים בביקוש לעובדים חופשיים וטכניים לאורך השנים שנבדקו, אך לא נמצאה מגמה של שינוי לאורך זמן. מכלל משלחי היד החופשיים והטכניים, הביקוש הרב ביותר היה לאחיות.

הביקוש לעובדי פקידות בממוצע יומי עמד על 245 עובדים בממוצע רב שנתי. נמצאו הבדלים בביקוש לעובדי פקידות לאורך השנים שנבדקו, אך לא נמצאה מגמה של שינוי לאורך זמן. הביקוש לעובדי מכירות ועובדי שירותים בממוצע יומי עמד על 604 עובדים בממוצע רב שנתי. נמצאה מגמה של עלייה רציפה בביקוש לעובדי מכירות ועובדי שירותים בשנים שנבדקו ומספרם עלה מ-405 בשנת 2011 ל-815 בשנת 2014. מכלל משלחי היד של עובדי מכירות ועובדי שירותים, הביקוש הרב ביותר היה לסוכני נסיעות ולמוכרים וזבנים.

הביקוש לעובדים מקצועיים בחקלאות בממוצע יומי, מעבר לביקוש לעובדים בלתי מקצועיים בחקלאות (ראה להלן), עמד על 247 עובדים בממוצע רב שנתי. נמצאו הבדלים, אף כי לא גדולים, בביקוש לעובדים מקצועיים בחקלאות לאורך השנים שנבדקו, אך לא נמצאה מגמה של שינוי לאורך זמן.

הביקוש הרב ביותר לעובדים בממוצע יומי (3,617 עובדים) בעסקים בבעלות ערבים, בממוצע רב שנתי, היה לעובדים במקצועות הבנייה. בשנים 2013-2014 נרשמה ירידה חדה בביקוש לעובדי בניין, בהשוואה לשנתיים הקודמות, מגמה, שכפי שצוין, אפיינה את כלל הביקוש לעובדים בעסקים בבעלות ערבים אך הייתה חזקה במיוחד במקצועות הבנייה. מכלל מקצועות הבנייה, הביקוש הרב ביותר היה לבנאים וטפסנים, אך נרשם ביקוש ניכר גם לרצפים, טייחים, ברזלנים, סתתים וצבעים וסיידים בבניין. בנוסף נרשם ביקוש גם לפועלים בלתי מקצועיים בבניין (ראה להלן).

ביקוש ניכר (1,843 עובדים בממוצע רב שנתי) נמצא גם לעובדים מקצועיים בתעשייה ובענפים אחרים (למעט חקלאות, בנייה ונהגים). הביקוש לעובדים מקצועיים בתעשייה היה יציב לאורך השנים שנבדקו. מכלל מקצועות התעשייה, נמדד ביקוש גבוה, בממוצע רב שנתי, למסגרים ולחשמלאים, אך נמדד ביקוש, של 50 עובדים ויותר בממוצע יומי, גם למפעילי ציוד חפירה, לשוחטים וקצבים, למכונאי רכב, לנגרי רהיטים, למעבדי שבבים, לרתכים, לאופים וקונדוקטורים ולפחחים.

הביקוש לנהגים עמד על 620 עובדים בממוצע רב שנתי. בשנת 2014 נרשמה ירידה בביקוש לנהגים (473 עובדים) בהשוואה לשנים קודמות. עיקר הביקוש לנהגים היה לנהגי משאיות ונהגי אוטובוס. קבוצת עובדים נוספת של משלחי היד, שנרשם לה ביקוש ניכר (1,411 עובדים בממוצע רב שנתי), הייתה העובדים הבלתי מקצועיים. לאורך זמן נמדדה ירידה רציפה בביקוש לעובדים הבלתי מקצועיים ומספרם ירד מ-1,903 בשנת 2011 ל-866 בשנת 2014. מכלל משלחי יד אלה, נרשם ביקוש גדול יחסית לעובדים בלתי מקצועיים בבניין, לקוטפים ואוספים בחקלאות, לעובדים בלתי מקצועיים אחרים בחקלאות, לעובדי ניקיון, לעובדים בלתי מקצועיים בהכשרת קרקע ולסבלים.

לוח 2: משרות פנויות בממוצע יומי לפי משלחי יד עיקריים לפי שנים

ממוצע	2014	2013	2012	2011	
2014-2011					
9,163	6,902	8,739	11,175	9,834	סה"כ
354	243	322	545	307	אקדמאים ומנהלים

108	62	2	187	82	מהם: מהנדסי בניין
37	39	36	38	35	רופאים
221	233	242	106	305	מקצועות חופשיים וטכניים אחרים
52	87	64	24	21	מהם: אחיות
245	239	329	251	158	עובדי פקידות
604	815	646	547	406	סוכנים, עובדי מכירות ועובדי שירותים
196	249	281	134	120	מהם: סוכני מכירות
148	126	176	130	161	מוכרים וזבנים
247	322	192	206	268	עובדים מקצועיים בחקלאות
3,617	1,832	3,435	5,200	4,001	בנאים ועובדי בניין, שרברים וצבעים
115	120	114	141	82	מהם: בנאים
1,106	734	1,107	1,503	1,078	טפסנים
995	215	1,004	1,554	1,205	רצפים
264	239	113	368	340	טייחים
314	83	193	562	418	ברזלנים
241	82	393	233	258	סתתים
141	227	114	141	82	צבעים וסיידים בבניין
103	33	116	34	227	
1,843	1,878	1,747	1,884	1,864	מקצועיים בתעשייה ומקצועיים אחרים
372	196	446	480	366	מהם: מסגרים
329	489	281	255	290	חשמלאים
195	126	167	233	252	מפעילי ציוד חפירה
98	62	71	164	95	מכונאי רכב
70	102	53	101	23	מעבדי שבבים
49	13	65	63	55	פתחים
66	30	88	111	35	רתכים
62	42	37	56	114	אופים, קונדיטורים ופועלי יצור בצק
125	206	155	53	87	שוחטים וקצבים
88	159	54	116	24	נגרים
620	473	619	767	623	נהגים
352	170	294	512	433	מהם: נהגי משאיות
129	99	196	99	121	נהגי אוטובוסים
1,411	866	1,207	1,669	1,903	עובדים בלתי מקצועיים
436	237	409	501	597	מהם: עובדים בלתי מקצועיים בבניין
206	74	152	403	193	קוטפים ואוספים
176	74	60	151	421	עובדים בלתי מקצועיים בחקלאות
139	103	126	111	215	עובדי ניקיון
108	88	225	56	64	עובדים בלתי מקצועיים בהכשרת קרקע
63	91	29	45	84	סבלים

נספח 1

לוח נ.1: התפלגות העסקים לפי ענפי משק ולפי אזור גיאוגרפי, באחוזים

סה"כ	צפון	מרכז	דרום	ערים מעורבות (*)	סה"כ
100.0	76.0	13.8	5.2	5.0	סה"כ לפי אזור

3.9	.4	7.3	1.1	4.4	חקלאות
15.3	11.0	13.3	9.2	16.9	תעשייה
29.0	12.6	30.2	31.1	29.7	בנייה, כרייה חשמל ומים
27.2	49.8	21.7	22.1	27.0	מסחר
7.7	5.5	21.2	16.1	5.4	תחבורה, אחסנה ודואר
2.7	5.1	1.0	1.5	2.9	אירוח ואוכל ובידור וספורט
2.0	1.6	.7	1.2	2.3	מידע ותקשורת, פיננסיים ונדל"ן
6.6	8.7	2.8	6.9	6.7	מקצועיים, מדעיים וטכניים
2.1	2.4	.5	6.5	1.4	ניהול ותמיכה ושירותים אחרים
3.4	2.8	1.3	4.3	3.4	חינוך, בריאות ורוחה
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ כללי

(*) כולל עסקים בבעלות ערבים בישובים ואזורי תעשייה יהודים

לוח 2.נ: התפלגות המועסקים לפי ענפי משק ולפי אזור גיאוגרפי, באחוזים

סה"כ	ערים מעורבות (*)	דרום	מרכז	צפון	
	10.1	4.8	10.8	74.3	סה"כ לפי אזור
3.5	0.5	8.2	1.4	3.9	חקלאות
16.8	12.7	11.2	12.4	18.3	תעשייה
31.2	22.8	32.6	29.8	32.5	בנייה, כרייה חשמל ומים
22.0	30.4	20.7	21.5	21.0	מסחר
8.6	17.7	19.6	14.5	5.7	תחבורה, אחסנה ודואר
2.5	3.6	0.9	2.5	2.5	אירוח ואוכל ובידור וספורט
1.3	0.6	0.4	1.0	1.5	מידע ותקשורת, פיננסיים ונדל"ן
5.0	4.2	2.7	5.4	5.2	מקצועיים, מדעיים וטכניים
3.0	2.9	1.9	6.0	2.6	ניהול ותמיכה ושירותים אחרים
6.1	4.7	1.8	5.5	6.7	חינוך, בריאות ורוחה
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ כללי

(*) כולל עסקים בבעלות ערבים בישובים ואזורי תעשייה יהודים

לוח 3.נ: משרות פנויות בממוצע יומי לפי ענפי המשק ולפי שנים

ממוצע 2014-2011	2014	2013	2012	2011	
525	430	371	621	676	חקלאות
1,170	1,128	1,076	1,136	1,341	תעשייה

4,772	2,830	4,846	6,267	5,144	בנייה, כרייה חשמל ומים
943	1,198	881	847	845	מסחר
560	369	467	755	648	תחבורה, אחסנה ודואר
172	91	82	299	215	אירוח ואוכל ובידור וספורט
56	35	77	65	48	מידע ותקשורת, פיננסיים ונדל"ן
515	287	438	792	543	מקצועיים, מדעיים וטכניים
192	84	235	216	233	ניהול ותמיכה ושירותים אחרים
322	502	351	223	213	חינוך, בריאות ורווחה
9,225	6,954	8,822	11,220	9,904	סה"כ כללי

לוח נ.4: עובדים שנקלטו בממוצע חודשי לפי ענפי המשק ולפי שנים

ממוצע - 2014	2014	2013	2012	2011	
144	105	148	184	138	חקלאות
514	409	521	541	583	תעשייה
1,228	972	1,498	1,351	1,092	בנייה, כרייה חשמל ומים
633	568	546	709	710	מסחר
316	228	246	328	460	תחבורה, אחסנה ודואר
110	82	84	159	115	אירוח ואוכל ובידור וספורט
30	22	29	33	37	מידע ותקשורת, פיננסיים
128	85	98	145	185	מקצועיים, מדעיים וטכניים
168	81	233	259	98	ניהול ותמיכה ושירותים אחרים
190	179	161	148	272	חינוך, בריאות ורווחה
3,461	2,730	3,563	3,859	3,690	סה"כ כללי

לוח נ.5: עובדים שנפלטו בממוצע חודשי לפי ענפי המשק ולפי שנים

ממוצע - 2014	2014	2013	2012	2011	
239	232	217	182	324	חקלאות
670	609	568	743	760	תעשייה
1,901	1,760	2,182	1,764	1,898	בנייה, כרייה חשמל ומים
666	602	526	776	760	מסחר
349	291	292	379	434	תחבורה, אחסנה ודואר
169	115	225	122	215	אירוח ואוכל ובידור
44	89	4	27	54	מידע ותקשורת, פיננסיים
149	116	103	164	211	מקצועיים, מדעיים
228	223	197	275	218	ניהול ותמיכה ושירותים
100	108	52	89	150	חינוך, בריאות ורווחה
4,514	4,145	4,366	4,522	5,024	סה"כ כללי

לוח נ.6: מאזן תעסוקה (נקלטים פחות נפלטים) בממוצע חודשי לפי ענפי המשק ולפי שנים

ממוצע - 2014 2011	2014	2013	2012	2011	
-95	-127	-69	2	-186	חקלאות

-157	-200	-47	-202	-177	תעשייה
-673	-788	-684	-413	-806	בנייה, כרייה חשמל ומים
-33	-34	20	-67	-50	מסחר
-34	-63	-46	-51	26	תחבורה, אחסנה ודואר
-59	-33	-141	37	-100	אירוח ואוכל ובידור וספורט
-13	-67	25	6	-17	מידע ותקשורת, פיננסיים ונדל"ן
-20	-31	-5	-19	-26	מקצועיים, מדעיים וטכניים
-61	-142	36	-16	-120	ניהול ותמיכה ושירותים אחרים
90	71	109	59	122	חינוך, בריאות ורווחה
-1,054	-1415	-803	-663	-1334	סה"כ כללי

לוח 7.נ: מאזן הציפיות לשינויים בכוח אדם לקראת הרבעון הבא (אחוז המעסיקים שצפו עליה במצבת כוח-האדם לקראת הרבעון הבא פחות אחוז הצופים ירידה), לפי ענפי משק, לפי מספר מועסקים ולפי שנים

ממוצע 2014-2011	2014	2013	2012	2011	
8.7	5.6	13.4	8.3	7.4	חקלאות
9.1	-2.0	12.0	7.6	18.7	תעשייה
18.3	5.0	24.2	19.5	24.4	בנייה, כרייה חשמל ומים
4.2	-1.9	8.6	1.8	8.4	מסחר
10.3	5.6	14.9	4.1	16.4	תחבורה, אחסנה ודואר
10.4	-7.2	21.4	18.9	8.3	אירוח ואוכל ובידור וספורט
9.9	2.6	13.2	7.4	16.5	מידע ותקשורת, פיננסיים ונדל"ן
22.3	-1.0	15.1	18.0	57.2	מקצועיים, מדעיים וטכניים
18.9	1.3	19.3	24.2	30.6	ניהול ותמיכה ושירותים אחרים
14.1	4.6	1.6	29.5	20.5	חינוך, בריאות ורווחה
11.5	1.5	15.2	10.5	18.8	סה"כ כללי

לוח 8.נ: מאזן הציפיות לשינויים בהכנסות לקראת הרבעון הבא (אחוז המעסיקים שצפו עליה במצבת כוח-האדם לקראת הרבעון הבא פחות אחוז הצופים ירידה), לפי ענפי משק, לפי מספר מועסקים ולפי שנים

ממוצע 2014-2011	2014	2013	2012	2011	
1.2	-22.3	-1.0	7.1	20.9	חקלאות
6.5	-20.7	10.3	9.2	27.3	תעשייה

13.2	-2.2	20.5	18.2	16.3	בנייה, כרייה חשמל ומים
7.0	-6.2	11.3	3.5	19.3	מסחר
3.6	0.2	5.8	-2.3	10.8	תחבורה, אחסנה ודואר
-2.7	-12.8	5.9	10.8	-14.5	אירוח ואוכל ובידור וספורט
-0.4	-2.6	16.3	-24.7	9.5	מידע ותקשורת, פיננסיים ונדל"ן
25.7	3.2	26.1	16.6	56.8	מקצועיים, מדעיים וטכניים
12.1	2.3	25.7	24.1	-3.9	ניהול ותמיכה ושירותים אחרים
18.7	4.2	12.0	22.0	36.5	חינוך, בריאות ורווחה
9.4	-6.4	14.1	9.1	20.7	סה"כ כללי

לוח 9.נ: מאזן המצב הכלכלי (אחוז המעסיקים שהעריכו שמצב העסק טוב פחות אחוז המעריכים שמצב העסק לא טוב), לפי ענפי משק, לפי מספר מועסקים ולפי שנים

ממוצע 2014-2011	2014	2013	2012	2011	
-16.6	-11.6	-42.9	12.9	-27.0	חקלאות
7.1	-2.7	-1.2	4.4	31.3	תעשייה
3.9	1.4	8.3	1.1	5.5	בנייה, כרייה חשמל ומים
12.8	11.2	21.2	5.6	15.0	מסחר
4.9	3.4	15.1	15.6	-15.1	תחבורה, אחסנה ודואר
-1.0	6.6	9.1	-4.5	-12.4	אירוח ואוכל ובידור וספורט
28.0	34.8	21.1	6.3	51.4	מידע ותקשורת, פיננסיים ונדל"ן
42.2	48.6	45.2	28.9	44.5	מקצועיים, מדעיים וטכניים
7.0	6.6	19.1	10.3	-7.1	ניהול ותמיכה ושירותים אחרים
37.7	58.1	15.0	31.5	58.9	חינוך, בריאות ורווחה
10.2	8.2	11.6	7.2	14.1	סה"כ כללי

לוח 10.נ: משרות פנויות בממוצע יומי לפי אזור גיאוגרפי, לפי מספר מועסקים ולפי שנים

ממוצע 2014-2011	2014	2013	2012	2011	
					אזור גיאוגרפי
6,380	4,776	6,597	7,722	6,423	צפון
1,387	1,182	1,009	1,867	1,490	מרכז
780	728	492	778	1,120	דרום
679	268	724	853	871	ערים מעורבות (*)
					מספר מועסקים
2,331	1,784	2,232	2,841	2,467	4-1
2,462	1,842	2,130	3,256	2,618	9-5
1,946	1,169	2,199	2,317	2,097	19-10
1,500	1,247	1,512	1,785	1,454	49-20
988	913	748	1,022	1,268	+50
9,225	6,954	8,822	11,220	9,904	סה"כ כללי

(*) כולל עסקים בבעלות ערבים בישובים ואזורי תעשייה יהודים

לוח 11.נ: עובדים שנקלטו בממוצע חודשי לפי אזור גיאוגרפי, לפי מספר מועסקים ולפי שנים

ממוצע 2014-2011	2014	2013	2012	2011	
					אזור גיאוגרפי
2,632	2,157	2,705	2,934	2,733	צפון
389	305	372	445	434	מרכז

186	118	184	223	218	דרום
254	150	303	257	305	ערים מעורבות (*)
					מספר מועסקים
618	503	638	697	633	4-1
864	621	840	1,080	915	9-5
767	709	877	675	808	19-10
657	547	618	713	749	49-20
555	351	591	693	585	+50
3,461	2,730	3,563	3,859	3,690	סה"כ כללי

(*) כולל עסקים בבעלות ערבים בישובים ואזורי תעשייה יהודים

לוח נ.12: עובדים שנפלטו בממוצע חודשי לפי אזור גיאוגרפי, לפי מספר מועסקים ולפי שנים

ממוצע 2014-2011	2014	2013	2012	2011	
					אזור גיאוגרפי
3,482	3,240	3,633	3,382	3,671	צפון
450	483	280	542	495	מרכז
323	203	216	312	559	דרום
260	220	236	286	299	ערים מעורבות (*)
					מספר מועסקים
1,670	1,666	1,816	1,598	1,601	4-1
1,074	992	943	1,088	1,274	9-5
832	842	734	689	1,064	19-10
590	480	561	624	695	49-20
348	165	312	523	390	+50
4,514	4,145	4,366	4,522	5,024	סה"כ כללי

(*) כולל עסקים בבעלות ערבים בישובים ואזורי תעשייה יהודים

לוח נ.13: מאזן תעסוקה (נקלטים פחות נפלטים) בממוצע יומי לפי אזור גיאוגרפי, לפי מספר מועסקים ולפי שנים

ממוצע 2014-2011	2014	2013	2012	2011	
					אזור גיאוגרפי
-849	-1,083	-928	-448	-938	צפון
-61	-178	92	-97	-61	מרכז

-137	-85	-32	-89	-341	דרום
-7	-70	67	-29	6	ערים מעורבות (*)
					מספר מועסקים
-1,053	-1,163	-1,178	-901	-968	4-1
-210	-371	-103	-8	-359	9-5
-65	-133	143	-14	-256	19-10
67	67	57	89	54	49-20
208	186	279	170	195	+50
-1,054	-1,415	-803	-663	-1,334	סה"כ כללי

(*) כולל עסקים בבעלות ערבים בישובים ואזורי תעשייה יהודים

לוח נ.14: מאזן ציפיות כוח אדם לרבעון הבא (עסקים שמצפים לעלייה פחות עסקים שמצפים לירידה) לפי אזור גיאוגרפי, לפי מספר מועסקים ולפי שנים

ממוצע 2011-2014	2014	2012	2011	2013	
					אזור גיאוגרפי
10.4	0.3	8.6	18.5	14.0	צפון
17.1	5.8	16.9	21.8	23.7	מרכז
14.8	5.5	22.6	17.3	13.7	דרום
11.6	4.7	12.4	17.0	12.1	ערים מעורבות (*)
					מספר מועסקים
8.8	-0.1	6.2	17.4	11.7	4-1
14.2	1.8	13.6	19.0	22.5	9-5
20.3	6.3	25.8	23.4	25.7	19-10
24.0	3.3	31.9	33.2	27.4	49-20
29.8	23.0	35.7	33.9	26.5	+50
11.5	1.5	10.5	18.8	15.2	סה"כ כללי

(*) כולל עסקים בבעלות ערבים בישובים ואזורי תעשייה יהודים

לוח נ.15: מאזן ציפיות להכנסות לרבעון הבא (עסקים שמצפים לעלייה פחות עסקים שמצפים לירידה) לפי אזור גיאוגרפי, לפי מספר מועסקים ולפי שנים

ממוצע 2011-2014	2014	2013	2012	2011	
					אזור גיאוגרפי
7.7	-7.6	11.4	6.0	21.1	צפון
16.4	-0.8	29.7	14.8	21.9	מרכז

7.9	-10.5	7.3	26.4	8.2	דרום
17.6	3.5	18.4	24.2	24.2	ערים מעורבות (*)
					מספר מועסקים
5.1	-11.7	8.5	4.0	19.5	4-1
16.0	2.2	26.7	12.1	23.0	9-5
17.7	0.8	25.4	26.0	18.4	19-10
25.4	1.5	32.2	34.4	33.5	49-20
33.3	26.6	29.6	34.0	42.8	+50
9.4	-6.4	14.1	9.1	20.7	סה"כ כללי

(*) כולל עסקים בבעלות ערבים בישובים ואזורי תעשייה יהודים

לוח נ.16: מאזן המצב הכלכלי (אחוז המעסיקים שהעריכו שמצב העסק טוב פחות אחוז המעריכים שמצב העסק לא טוב), לפי אזור גיאוגרפי, לפי מספר מועסקים ולפי שנים

ממוצע 2011-2014	2014	2013	2012	2011	
					אזור גיאוגרפי
10.1	6.8	9.6	8.9	15.5	צפון
10.6	17.4	17.2	-4.7	12.8	מרכז
-5.5	1.1	5.3	-11.8	-17.6	דרום
23.9	12.0	27.3	29.4	28.0	ערים מעורבות (*)
					מספר מועסקים
-3.4	-4.9	-3.6	-9.4	4.1	4-1
33.7	26.3	40.1	35.1	35.1	9-5
43.4	34.5	53.9	46.8	42.2	19-10
45.7	28.8	65.9	54.4	52.1	49-20
68.3	65.7	80.5	67.6	60.7	+50
10.2	8.2	11.6	7.2	14.1	סה"כ כללי

(*) כולל עסקים בבעלות ערבים בישובים ואזורי תעשייה יהודים

נספח 2: תיאור סקר המעסיקים בבעלות ערבים במגזר העסקי

אוכלוסיית הסקר - אוכלוסיית הסקר כוללת עסקים בבעלות ערבים המעסיקים לפחות עובד שכיר אחד, כולל חברות שבהן בעל החברה הוא השכיר היחידי בעסק, ושלפחות אחד מבעליו הוא ממוצא ערבי (מוסלמי דרוזי או נוצרי ערבי). אוכלוסיית הסקר מקיפה כ-25 אלף עסקים. לא נכללו בסקר עסקים בבעלות ערבים בירושלים המזרחית.

איסוף הנתונים במסגרת סקר המעסיקים הערבים החל ברבעון הראשון של שנת 2011 והוא נמשך ברציפות ממועד זה ועד היום. הסקר כולל את כל הענפים במגזר העסקי: ענפי החקלאות, ענפי התעשייה, ענפי הבינוי, ענפי התחבורה, ענפי המסחר, שירותי אירוח ואוכל, שירותי מידע ותקשורת, שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים, שירותים פיננסיים, שירותי תמיכה שירותי הבריאות והרווחה וחלק מענפי החינוך.

תת הענפים שאינם נכללים באוכלוסיית הסקר כוללים את: מינהל ציבורי של המדינה לרבות רשויות מקומיות, גני ילדים ומשפחתונים, בתי ספר יסודיים, מוסדות חינוך על יסודי כולל חטיבות ביניים, איגודים מקצועיים, ארגוני מעסיקים, ארגונים פוליטיים ותרבות נוער, ארגוני חברים, מרכזים קהילתיים, שירותי דת, שירותי רווחה וסעד הניתנים על ידי עמותות ולא למטרות רווח וחברות כוח אדם.

מקור הנתונים - שני המקורות להוצאת המדגם היו קובץ המעסיקים של הביטוח הלאומי המעסיקים לפחות עובד שכיר אחד, ומאגר החברות של חברת בידיאי קומפס, חברה למידע עסקי המפעילה מאגר נתונים שוטף הכולל מידע, ברמות שונות של עדכון, על שיעור גבוה מהעסקים במשק.

המדגם - מדגם סקר המעסיקים הערבים מקיף כ-1,000 עסקים הנבדקים אחת לרבעון, בסה"כ ארבע פעמים בשנה.

מדגם סקר המעסיקים הערבים הוצא כמדגם שכבות. שכבות המדגם היו:

האזור הגיאוגרפי – האזור בו ממוקם העסק (צפון, מרכז ודרום וערים מעורבות).

גודל העסק מספר המועסקים בעסק לפי 6 קבוצות גודל: עובד אחד, 2-4 עובדים, 5-9 עובדים, 10-19 עובדים, 20-49 עובדים, ועסקים המעסיקים 50 עובדים ויותר.

מפת הדגימה כוללת 24 תאי דגימה.

השיטה - הנתונים נאספים באמצעות ראיון טלפוני בשפה הערבית עם בעלי עסקים, מנהלי כוח אדם או מנהלים אחרים שהוסמכו לכך. חברה הנושרת מהמדגם, כתוצאה מסירוב להמשיך להשתתף בסקר או עקב סגירה או איחוד עם חברה אחרת, מוחלפת בחברה אחרת מאותו תא דגימה. ניתן משקל יתר בדגימה לעסקים הגדולים והבינוניים מאחר ומרבית המועסקים עובדים בעסקים גדולים ובינוניים.

השאלונים - שאלון הסקר כולל ארבעה חלקים:

1. **החלק הראשון** מתרכז באיסוף מידע דמוגרפי על העסק והוא כולל שאלות על שם העסק, מיקומו, סניפים, פעילות עיקרית ואוכלוסיית לקוחות העסק.

2. **החלק השני** מתרכז באיסוף מידע על: קשיים בגיוס עובדים, פילוח אוכלוסיית המועסקים בעסק, ומעקב אחר הביקוש לעובדים קליטת עובדים ועזיבת עובדים, בהבחנה על פי ענפי המשק ומשלחי יד.

3. **בחלק השלישי** נבדק המצב הכלכלי והתעסוקתי של העסק, בשלושת החודשים האחרונים וציפיות המעסיקים לשינוי במצב הכלכלי ובמצבת כוח האדם לקראת הרבעון הבא.

4. **בחלק הרביעי** נבדקים נושאים נוספים, חלקם נבדקו רק בחלק מהרבעונים.

בנוסף לשאלון הקבוע, מאפשר סקר המעסיקים השוטף עריכת סקרים חד פעמיים בנושאים מגוונים כמו: יחסי עבודה, חסמים וכדומה.

איסוף הנתונים - הנתונים בסקר העסקים בבעלות ערבים נאספים על ידי סטאט נט - מכון מחקר המתמחה בעסקים בבעלות ערבים ומעסיק כוח האדם הדובר את השפה הערבית כשפת אם.

הגדרות

משרות פנויות - משרה פנויה היא משרה שלא אוישה על-ידי המעסיק ומוכנה לאיוש מידי על-ידי עובדים מחוץ לחברה של המעסיק. המעסיק צריך לחפש את העובדים בצורה פעילה באמצעות מודעות, חברות כוח-אדם, שירות התעסוקה וכדומה. המשרות יכולות להיות מלאות, חלקיות, זמניות לתקופה קצרה או קבועות.

איושים - עובדים שנקלטו בעבודה במהלך 30 הימים האחרונים למשרות פנויות. המשרות יכולות להיות מלאות, חלקיות, זמניות לתקופה קצרה או קבועות.

עובדים שנפלטו - עובדים שנפלטו מעבודתם במהלך 30 הימים האחרונים. העזיבה יכולה להיות ביוזמת העובד, ביוזמת המעביד או עקב פרישה לגמלאות.

מאזן תעסוקה - עובדים שאוישו פחות עובדים שנפלטו.

מאזן הציפיות לשינויים בכוח אדם ובהכנסות לקראת הרבעון הבא- שיעור המעסיקים המצפים לגידול, בכוח האדם או בהכנסות, פחות שיעור המעסיקים המצפים לירידה.